

Radioactief spoor valt moeilijk te voorspellen

Van onze weerkundige medewerker **DE BILT** — De radioactiviteit die bij het ongeluk met de centrale in Tsjernobyl is vrijgekomen, is door meteorologen moeilijk te localiseren. Vooral metingen ter plaatse dienen opheldering te geven over de vraag waar de dosis groter zijn dan normaal. De belangrijkste oorzaak van de onzekerheid over de gebieden waarheen de radioactiviteit drijft vormt de zwakke weerssituatie ter plaatse. Daarnaast is het tijdstip van de ramp onbekend.

Reeds enkele dagen is het in Oost-Europa en grote delen van West-Rusland rustig lenteweer. De luchtdrukverschillen zijn gering en de wind is zwak, veranderlijk. Onder zulke omstandigheden is de sector waarbinnen de radioactieve verontreiniging zich kan bevinden zeer ruim. Berekeningen, die gisteren op het KNMI werden uitgevoerd, toonden dat duidelijk aan. Men ging uit van een ongeval op zaterdagmiddag en volgde op de weerkaart de mogelijke baan van het radioactieve spoor. De radioactieve stoffen, die bij de ramp vrijkomen zijn of gasvormig of hechten zich ge-

makkelijk aan kleine deeltjes in de atmosfeer, zodat de radioactieve verontreiniging zich met de wind mee verplaatst.

De hartlijn van het gebied, waarin de radioactieve wolk zich moet ophouden, liep vanaf de bron zo'n 130 kilometer ten noordwesten van Kiev ongeveer langs Riga richting Zuid-Zweden. In Zweden werden zoals gemeld inderdaad verhoogde dosis radio-actieve straling gemeten. De uitgestrektheid van het gebied waar de verontreiniging zou kunnen zitten is inmiddels enorm.

Stapelwolken

Bij een stevige wind is een dergelijke sector veel smaller en de plaats van de radio-actieve verontreiniging veel nauwkeuriger aan te geven. In het gebied, waar de verontreiniging zich met 80 percent zekerheid moet ophouden, liggen plaatsen als Leningrad, Helsinki, Stockholm, Konigsberg, Minsk, Warschau, Wenen, Boedapest en Belgrado. Ons land is nog niet bereikt.

De luchtdruk boven West-Rusland was de afgelopen dagen relatief laag. Door de sterke aanwarming van de grond konden stapelwolken ontstaan, die er op duiden dat verticale menging plaatsvindt in de atmosfeer. Vandaar dat men op grotere hoogte ook radio-activiteit mag verwachten. De hartlijn van de verontreinigingspluim op 5 kilometer hoogte reikte van de plaats van de catastrofe tot aan Warschau en Praag, met aan weerszijden weer een brede uitwaaiing. De stralingsdosis nemen af bij toenemende afstand tot de plaats van de ramp. Dit proces van afzwakking zet zich de komende dagen verder voort.

Op basis van computerprognoses van het stromingspatroon in het atmosfeer tot vijf dagen vooruit kan men de berekeningen van de positie van de sector verder voortzetten. De hartlijn van deze sector verplaatst zich volgens de computervoorspellingen uit Zweden over de Oostzee, Polen en Duitsland naar het zuiden van ons land. Vanaf vrijdagavond of zaterdag zou daardoor ook in onze omgeving een verhoogde radio-activiteit gemeten kunnen worden.

De situatie wordt bedenkelijker wanneer de centrale radio-activiteit blijft spuien en de wind op het traject Tsjernobyl-Nederland in de oosthoek terecht komt. Dan vindt rechtstreeks transport plaats van radio-actieve verontreiniging, zodat minder verdunning optreedt. Dit kan gebeuren wanneer zich boven Scandinavië een krachtig hogedrukgebied ophoudt, dat zich enige tijd weet te handhaven. Voorlopige computerberekening geven aan dat dit in de loop van de week inderdaad kan gebeuren.

Gisteren stond de telefoon bij het KNMI roodgloeiend in verband met het ongeval. Het betrof vooral particulieren die een reis naar de Oostbloklanden gepland hadden. In geen van de gevallen bleek men bereid van de reis af te zien, al liggen uitspraken over het al of niet gevaarlijk zijn van de straling niet op het terrein van het KNMI. Ook volksgezondheidsinstellingen hingen aan de lijn, maar de piek in hun werkzaamheden valt naar verwachting eerst later in de week.

KEES FLOOR